

Monitor Sociaal Domein (augustus 2026)

In het laatste kwartaal van 2024 is, in overleg met de Klankbordgroep Sociaal Domein vanuit de raad, de opzet van een nieuwe Monitor Sociaal Domein besproken. In deze monitor staan verschillende cijfers en gegevens over de belangrijkste ontwikkelingen binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Jeugdhulp, Participatie en Armoede. De monitor wordt twee keer per jaar aan de gemeenteraad opgeleverd. De eerste twee versies van deze monitor zijn in de loop van 2025 verschenen. De derde, geactualiseerde, versie van deze monitor ligt nu voor.

Het doel van de monitor is om inzicht te geven in wat er gebeurt in het sociaal domein. Het laat zien welke ontwikkelingen en trends er zijn en welke verklaringen we daarvoor zien en brengen we de raad op de hoogte van de ontwikkelingen en de te verwachten financiële gevolgen. Deze gevolgen worden vaak pas in een later stadium bekend. We maken daarbij zoveel mogelijk gebruik van regionale (Hart van Brabant) en landelijke (Cedris) benchmarks zodat we ook kunnen vergelijken met andere gemeenten. Wanneer de informatie op dat niveau niet beschikbaar of kwalitatief onvoldoende is, maken we gebruik van onze eigen, gemeentelijke gegevens.

In deze versie van de monitor zijn de cijfers van het eerste half jaar van 2026 toegevoegd. Voor de meest recente cijfers geldt dat deze minder nauwkeurig zijn. Het kan voorkomen dat de gegevens over die periode nog niet volledig verwerkt zijn in de dashboards, omdat dit achteraf gebeurt. Het is daarom mogelijk dat in een volgende versie van de monitor op onderdelen andere cijfers staan dan in de huidige monitor.

Hieronder worden achtereenvolgens de trends uit de wmo, jeugdhulp, participatie en armoede beschreven.

Inhoudsopgave

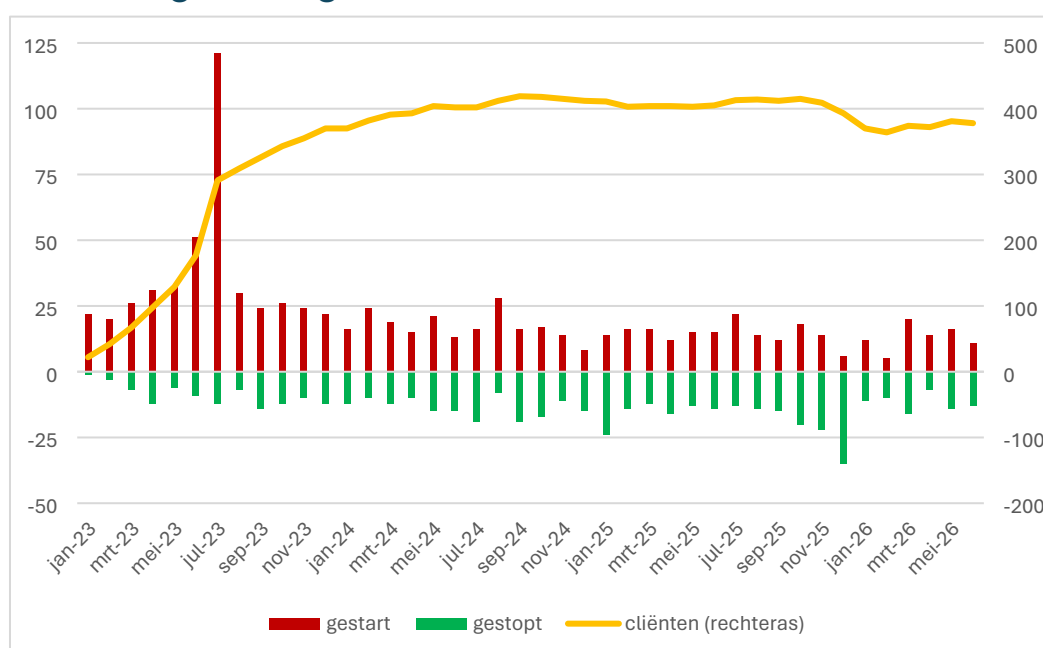
1 Wmo	3
Wmo begeleiding	3
Wmo beschermd wonen	4
‘Klassieke’ Wmo voorzieningen	5
2. Jeugd.....	7
Regionaal ingekochte jeugdhulp.....	7
Hulp door Jeugd- en Gezinsteam	10
3 Participatie.....	11
4 Armoede	13

1 Wmo

Vanaf 2023 worden Wmo-begeleiding en Wmo-beschermd wonen regionaal ingekocht bij Siem¹. In deze monitor worden alleen voorzieningen weergegeven van deze inkoop. In 2025 ontvangen nog vier inwoners van Heusden Wmo begeleiding op basis van de voorgaande inkoop. Van de overige cliënten is de zorg of overgenomen door één van de partners van Siem of is de begeleiding gestopt.

De 'klassieke' Wmo-voorzieningen worden lokaal (hulp bij huishouden en woningaanpassing) of in de regio 's-Hertogenbosch² (vervoer en hulpmiddelen) ingekocht. Die laatste zijn in 2023 (vervoer) en 2024 (hulpmiddelen) opnieuw aanbesteed. De nieuwe aanbesteding van hulp bij het huishouden is in oktober 2025 afgerond. Het nieuwe contract hulp bij het huishouden is per 1 januari 2026 ingegaan. de impact hiervan is daarom nog niet zichtbaar in deze versie van de monitor.

Wmo begeleiding

Figuur 1.1 Ingekochte Wmo-begeleiding 2023-2025 (aantallen o.b.v. Regiodashboard d.d. 14-08-2026)

2023

De gegevens in deze grafiek hebben alleen betrekking op de voorzieningen die vanaf 2023 zijn ingekocht. De oude inkoop liep hier nog naast, maar is niet in deze cijfers meegenomen. Gedurende 2023 zien we dan ook vooral gestarte begeleidingstrajecten en nog weinig cliënten waarvan de begeleiding gestopt is. Het lopend bestand groeit dan ook tot ongeveer 360 aan het eind van 2023. In juni en (vooral) juli 2023 zien we een groot aantal gestarte begeleidingstrajecten. Dit betreft een administratieve omzetting van lopende beschikkingen bij één van de coalitiepartners (zoals: GGZ Breburg, RIBW, Sterk Huis) naar Siem (de overkoepelende coalitie). De cliënten ontvangen dezelfde zorg, maar de financiële afhandeling is overgezet naar het nieuwe contract.

2024 en 2025

In 2024 wordt de instroom geleidelijk lager en de uitstroom hoger. Het aantal cliënten stijgt nog steeds maar aanmerkelijk minder snel. Vanaf september 2024 houden in- en uitstroom elkaar gemiddeld

¹ Siem is een functioneel samenwerkingsverband zonder overkoepelende juridische entiteit en bestaat uit 10 organisaties die óf combinant zijn of strategisch partner. Siem heeft een beperkt aantal onderaannemers. De combinanten zijn verantwoordelijk voor deze onderaannemers. Overzicht van de 5 combinanten zijn: RIBW Brabant (Penvoerder), SMO Traverse, Impegno, Amarant, Prisma. De strategisch partners zijn: Thebe, ASVZ, GGZ Breburg, Sterk Huis en Het Werk.

² Heusden, 's-Hertogenbosch, Vught, Boxtel en Sint-Michielsgestel.

gezien in balans. Vanaf dan blijft het aantal cliënten Wmo begeleiding stabiel met een variatie tussen 405 en 415 cliënten.

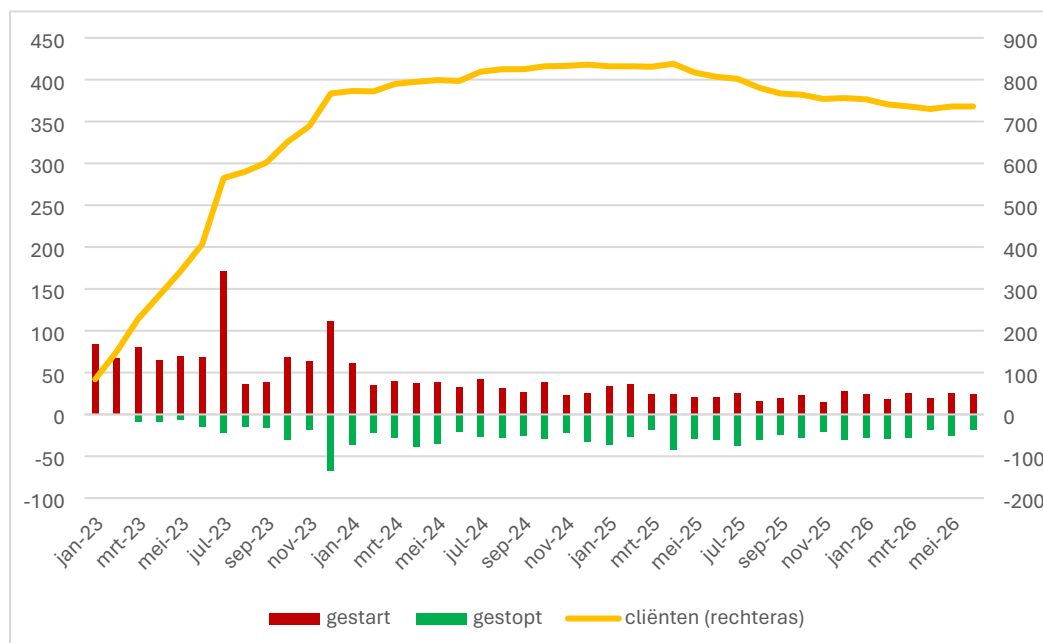
2026

In januari 2026 is een daling in het aantal cliënten Wmo begeleiding zichtbaar die vervolgens stabiliseert. Deze daling komt doordat zogenaamde 'Veilig Verder' trajecten niet langer vanuit de Lumpsum van Siem gefinancierd worden. Het team 'Veilig Verder' ondersteunt bij de gevolgen van huiselijk geweld. Dit vraagt om een andere methodiek dan de gebiedsteams. De zorg blijft beschikbaar, maar deze wordt nu separaat gefinancierd met een subsidie.

Wachttijd

De gemiddelde wachttijd per toewijzing bedraagt gemiddeld 42 dagen in 2025, dit is vergelijkbaar met 2024 toen het 40 dagen betrof. In 2023 was dat nog 28 dagen maar dit gemiddelde wordt sterk vertekend door het grote aantal administratieve omzettingen in juli met een zeer korte 'wachttijd' (gemiddeld 9 dagen in die maand).

Wmo beschermd wonen

Figuur 1.2 Ingekochte Wmo-beschermd wonen regio 2023-2025 (aantallen o.b.v. Regiodashboard d.d. 14-08-2026)

2023

De gegevens in figuur 2 hebben betrekking op de inkoop van de beschermd wonen voorzieningen vanaf 2023. Deze voorzieningen worden regionaal ingekocht en zijn niet uit te splitsen naar gemeente. Gedurende 2023 zien we dan ook vooral gestarte voorzieningen en nog weinig cliënten die uit beschermd wonen zijn uitgestroomd. Het aantal cliënten in beschermd wonen stijgt daardoor sterk in 2023 tot boven de 700. Vooral in juli en december zijn veel (meer dan 100) trajecten gestart. Net als bij begeleiding heeft dit een administratieve oorzaak.

2024

In 2024 stijgt het aantal cliënten door tot ruim 800 maar stabiliseert de laatste maanden.

2025

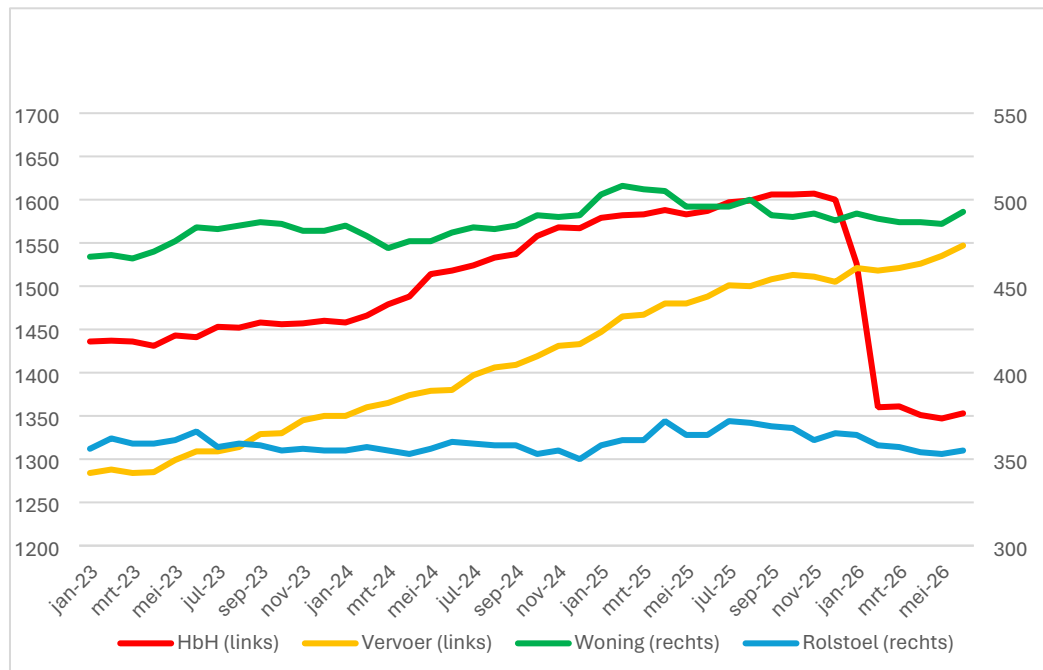
In 2025 is een daling zichtbaar in het aantal beschermd wonen plaatsen. Dit is ingegeven door afspraken die regionaal gemaakt zijn met Siem en betreft het beperken van het aantal beschermd wonen locaties. Dat niveau is eind 2025 bereikt. Hierbij worden lopende indicaties niet afgebroken. De

ontwikkeling van beschermd wonen naar 'beschermd thuis' zet zich ook door. Dit verschil is echter niet zichtbaar in de registratie.

2026

In 2026 zien we dat de ingezette daling van 2025 stabiliseert. Dit komt overeen met de regionale afspraken over het aantal beschermd wonen plekken.

'Klassieke' Wmo voorzieningen

Figuur 1.3 Aantal cliënten met 'traditionele' Wmo-voorzieningen (aantallen ZIN o.b.v. Zorgned d.d. 14-08-2026)

In de bovenstaande figuur (1.3) is de ontwikkeling van het aantal cliënten van de meer 'klassieke' Wmo-voorzieningen, zoals die middels zorg in natura wordt afgegeven, te zien.

Deze figuur geeft een ander beeld dan in voorgaande versies van de monitor. In de versie d.d. 18 november 2025 blijkt het aantal voorzieningen weergegeven te zijn in plaats van het aantal cliënten. Hierdoor lagen de aantallen hoger. Daarnaast is de afwijkende stijging van voorzieningen in 2023 niet meer zichtbaar. Het meest waarschijnlijk is dat deze afwijking veroorzaakt werd door de wijziging van het registratiesysteem. Vanaf oktober 2023 werken we met Zorgned. De gegevens uit het voorgaande systeem zijn overgezet naar Zorgned. Het lijkt er op dat deze bij de eerdere versie van de monitor niet volledig zijn meegenomen. Dat is nu wel het geval.

Hulp bij het huishouden (rood)

Bij hulp bij het huishouden is een stijging in het aantal cliënten zichtbaar met een wisselende omvang. In 2023 en 2025 is sprake van een toename van respectievelijk 30 en 20 cliënten, terwijl in 2024 het aantal cliënten met 110 toeneemt. Waarom de stijging in 2024 afwijkt van de andere twee jaren valt moeilijk te duiden. In algemene zin is een stijging verklaarbaar door de dubbele verwijzing en komt deze overeen met landelijke cijfers.

In 2026 zien we een forse afname, omdat een deel van de cliënten per januari 2026 de indicatie hulp bij het huishouden invult via een persoonsgebonden budget (PGB) in plaats van via de ingekochte zorg. In bovenstaande grafiek wordt alleen de ingekochte zorg weergegeven. Het gaat hier om het aantal cliënten in een hele maand. In de voorgangsrapportage Hulp bij het Huishouden wordt het aantal cliënten op een peildatum weergegeven, hierdoor komen deze cijfers niet exact overeen.

Vervoersvoorzieningen (geel)

Bij vervoersvoorzieningen zien we een stabiele stijging van 2023 tot en met juni 2026. Deze stijging komt neer op ongeveer 80 cliënten per jaar. De stijging van het aantal inwoners met een vervoersvoorziening is, net als die voor hulp bij het huishouden, te verklaren door de vergrijzing.

Woonvoorzieningen (groen) en Rolvoorzieningen (blauw)

Bij de woon- en rolvoorzieningen zijn er beduidend minder cliënten (rechters van de grafiek). Het aantal inwoners met een woonvoorziening laat in 2023 en 2024 een wisselend beeld zien, waarbij het aantal inwoners met een woonvoorziening wisselt tussen 460 en 485. In 2025 zien we een snelle toename van 40 inwoners, waarna het aantal woonvoorzieningen weer stabiel wordt. Het aantal woonvoorzieningen lijkt in mindere mate gelijk op te lopen met de vergrijzing. Dit zou kunnen komen omdat een deel van de inwoners al in een geschikte woning woont, of hierheen verhuist, waardoor een woningaanpassing niet noodzakelijk is.

Het aantal cliënten met een rolstoel op basis van de Wmo schommelt gedurende de jaren tussen de 350 en 370. Van een stijging is hier gemiddeld gezien geen sprake.

Persoonsgebonden Budget (PGB)

De aantallen Persoonsgebonden Budget (PGB's) bedragen slechts een klein deel van de aantallen Zorg in Natura (ZIN). Wel zien we bij hulp in het huishouden een grote stijging in de overgang van 2025 naar 2026.

Bij hulp bij het huishouden zagen tussen 2023 en 2025 een lichte daling van 37 pgb's naar 23 PGB's ten opzichte van ca. 1600 cliënten zorg in natura. Met ingang van 2026 hebben ruim 200 cliënten gekozen voor het invullen van de indicatie hulp bij het houden via PGB. In januari 2026 hadden 233 cliënten een pgb. Dit aantal is nog licht toegenomen tot 251 in juni, ten opzichte van 1351 cliënten zorg in natura. Het gaat hier om het aantal cliënten in een hele maand. In de voorgangsrapportage Hulp bij het Huishouden wordt het aantal cliënten op een peildatum weergegeven, hierdoor komen deze cijfers niet exact overeen.

Bij vervoer waren er eind 2025 35 inwoners met een PGB terwijl 1.530 personen zorg in natura ontvangen. Hierbij zien we dat de stijging langzaam doorzet. Bij de rolvoorzieningen blijft het aantal PGB's constant (ca. 7) net als het aantal inwoners met zorg in natura. Bij de woonvoorzieningen zien we een afwijkend beeld, zowel in aantallen als in ontwikkeling. Hier zien we relatief veel PGB's (60) en een sterke toename sinds begin 2023 (12).

Toename van Wmo-voorzieningen

Zoals eerder is benoemd: De toename van de Wmo-voorzieningen is begrijpelijk in het licht van de toenemende, dubbele vergrijzing. Er komen steeds meer ouderen die bovendien steeds ouder worden. De verwachting is dat het beroep op deze voorzieningen zal blijven toenemen tenzij het landelijk beleid wijzigt, bijvoorbeeld door een inkomensafhankelijke eigen bijdrage.

2. Jeugd

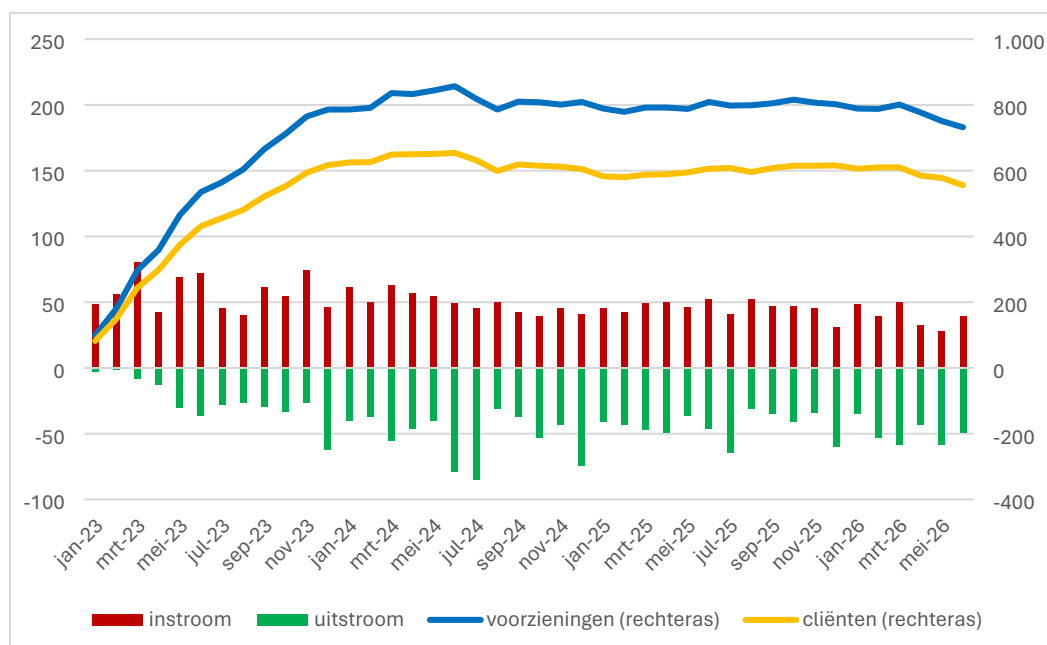
Regionaal ingekochte jeugdhulp

De jeugdhulp is verdeeld in vijf segmenten. Dit zijn:

1. Hoog specialistische zorg
2. Wonen
3. Dagbegeleiding en respijtzorg
4. Veelvoorkomende specialistische hulp
5. Crisishulp

Deze jeugdhulp wordt regionaal ingekocht. Sinds 2023 zijn segment 1 en segment 5 gegund aan Crossroads³. Deze coalitie zorgt voor onderaannemers als dat nodig is en wordt taakgericht gefinancierd met een lumpsum budget. Voor de andere segmenten zijn meerdere aanbieders gecontracteerd en deze worden inspanningsgericht (P*Q) gefinancierd. Daarbij is, voor een 'overzichtelijk zorglandschap', een beperkt aantal aanbieders gecontracteerd.

In- en uitstroom

Figuur 2.1 Ingekochte jeugdhulp 2023-2026 (aantallen o.b.v. Regiodashboard d.d. augustus 2026)

De gegevens in deze grafiek hebben alleen betrekking op de voorzieningen die vanaf 2023 zijn ingekocht en de cliënten die daar gebruik van maken.

2023

Gedurende 2023 zien we logischerwijs vooral ingestroomde, nieuwe cliënten en nog weinig cliënten waarvan de voorziening is afgerond (uitstroom). Het lopend bestand groeit tot ongeveer 600 aan het eind van 2023. De oude inkoop liep hier nog naast, maar is niet in deze cijfers meegenomen.

2024

In de eerste helft van 2024 zijn in- en uitstroom meer in balans. Er is nog steeds een lichte stijging tot 654 cliënten. In juni en juli is er een grote uitstroom en ook in de maanden daarna is de uitstroom groter dan de instroom met een uitschieter in december. De instroom van nieuwe cliënten is sinds maart van 2024 duidelijk afgenomen. Dit betreft met name instroom in segment 4. Dit heeft vrijwel

³ een coalitie van vier zorgpartijen (Sterk Huis, GGZ Breburg, Amarant en de Viersprong).

zeker te maken met het feit dat vanaf dat moment steeds meer jongeren geholpen konden worden door ons Jeugd- en Gezinsteam (JGT). Daardoor hoeft steeds minder ingekochte hulp te worden ingezet. Hoewel Heusden niet de enige is die deze ontwikkeling heeft doorgemaakt, is het effect op de instroom in jeugdhulp minder duidelijk zichtbaar in de regio. Heusden is dan ook het verst in de mate waarin het JGT zelf ondersteuning kan bieden.

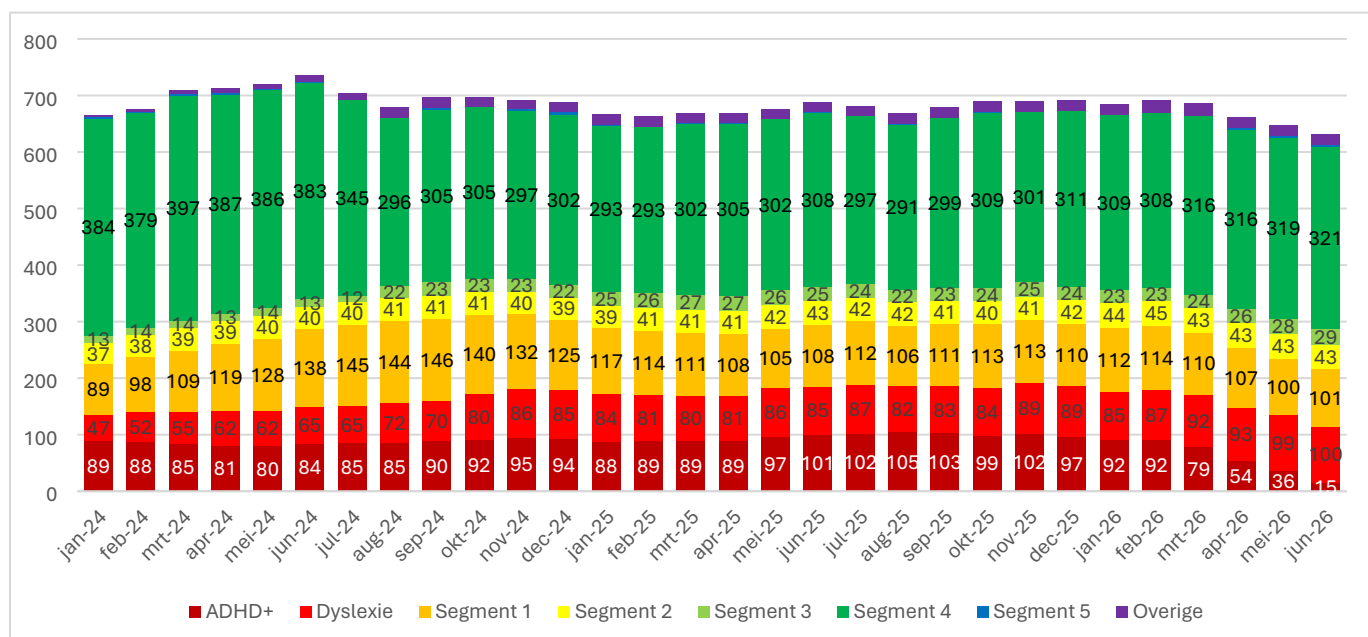
2025

In 2025 is het aantal cliënten dat jeugdhulp ontving ongeveer gelijk gebleven en heeft geschommeld rond de 600 cliënten. Dat jaar bleef ook het aantal gezinnen dat hulp kreeg in het JGT ongeveer gelijk. Het JGT is in dat jaar niet verder uitgebreid. Waar voor gemeente Heusden de piek in het aantal cliënten met jeugdhulp lag in Q2 2024, steeg dit in de regio nog door en lijkt de piek voorlopig in begin 2026 te liggen. Sommige cliënten hebben meerdere vormen van jeugdhulp waardoor het aantal voorzieningen hoger ligt dan het aantal cliënten, 802 versus 616 in december 2025. Het gemiddeld aantal voorzieningen per cliënt is sinds eind 2023 gestegen van 1,2 naar 1,3 maar blijft daarna vrij constant. Gemiddeld lag dit in 2025 wel iets hoger dan in 2024.

2026

Om zo recent mogelijke gegevens te kunnen delen zijn ook cijfers over het eerste half jaar van 2026 meegenomen. Hier lijkt het aantal cliënten en voorzieningen duidelijk af te nemen. Echter speelt hierin mee dat de cijfers van ADHD+ pas later volledig duidelijk worden, zie ook de tabel hieronder. Dit geeft dus nog geen volledig beeld.

Soorten jeugdhulp

Figuur 2.2 Ingekochte jeugdhulp naar zorgsoort (aantal cliënten o.b.v. Regiodashboard d.d. augustus 2026)

Hierboven werd al aangegeven dat de cijfers van ADHD+ met vertraging binnenkomen dus nog niet volledig zijn voor het eerste half jaar van 2026. De aantallen op de overige zorgsoorten zijn volledig, al kan er altijd een kleine wijziging achteraf plaatsvinden.

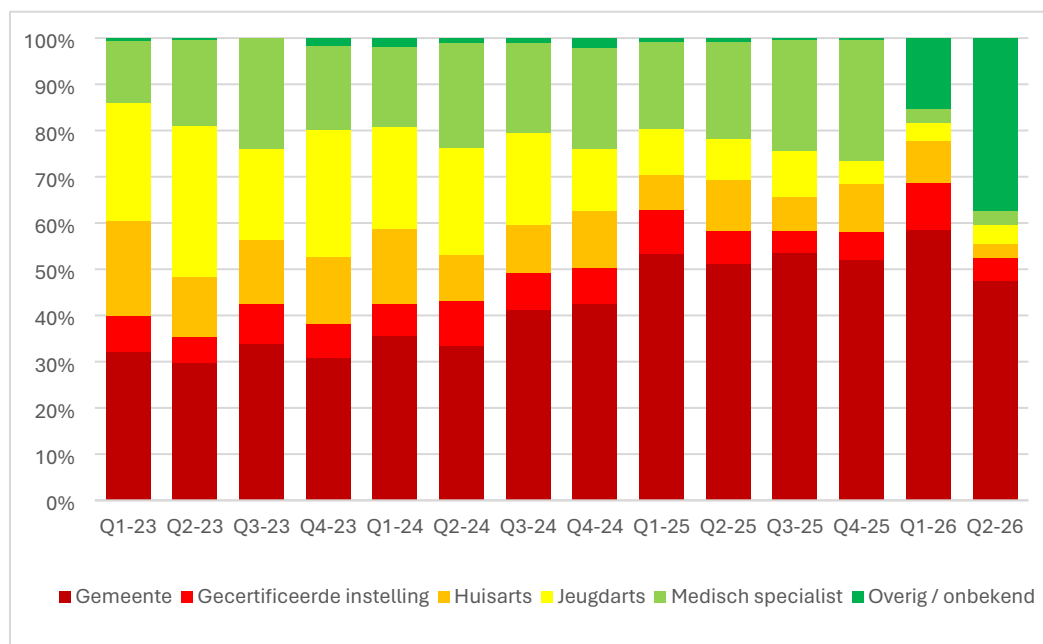
Zoals we eerder al in figuur 2.1 zagen stijgt het aantal voorzieningen in de eerste helft van 2024 nog licht om vervolgens in de tweede helft sterk te dalen. Die ontwikkeling verschilt echter per zorgsoort.. De daling zit met name bij segment 4. In 2025 is segment 4 redelijk stabiel gebleven en in de eerste helft van 2026 zelfs weer wat toegenomen. Het aantal cliënten in segment 1 (hoog specialistisch) is behoorlijk gestegen in de eerste helft van 2024, van 89 naar 146 (+64 procent) maar vervolgens

gedaald om aan het eind van het jaar op 125 uit te komen. Dit is het gevolg van een interventie bij Crossroads vanuit de regio. Het effect hiervan is in Heusden groter (-14 procent) dan in de regio (-1 procent). Daar staat tegenover dat de stijging in het eerste half jaar in Heusden ook behoorlijk groter was dan in de regio (64 versus 34 procent). In 2025 en de eerste helft van 2026 is het aantal jeugdigen met hulp in dit segment verder gedaald. Deels komt dit door een verschuiving naar segment 4, wat de daling van het aantal cliënten met die hulp gedempt heeft.

Het aantal cliënten met hulp in segment 2 (wonen) of 3 (respijtzorg en dagbegeleiding) ligt lager en is redelijk stabiel. Tussen juli en augustus 2024 is het aantal trajecten segment 3 wel sterk toegenomen. Dit hangt samen met de start van een nieuw schooljaar⁴ en het toevoegen van aanbieders die buiten de regionale inkoop vallen. De aantallen in segment 5 (crisiszorg) en overige zijn klein en laten geen duidelijke trend zien.

Verwijzers

Eén van de doelstellingen van ons beleid is meer grip krijgen op de doorverwijzingen vanuit de medische sector. Huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten verwezen vaak rechtstreeks door naar jeugdhulp en zijn daartoe ook bevoegd. Vanuit onze verantwoordelijkheid (ook financieel) is het belangrijk dat die verwijzingen via ons JGT gaan lopen om goed onderzoek te doen naar passende jeugdhulp en waar het kan zelf hulp te verlenen. In de afbeelding hieronder is de ontwikkeling in verwijzers weergegeven.

Figuur 2.4 Ingekochte jeugdhulp naar verwijzer (aantallen o.b.v. Regiodashboard d.d. augustus 2026)

In het eerste kwartaal van 2023 kwam 60 procent van de verwijzingen naar jeugdhulp rechtstreeks uit de medische sector en ruim 30 procent van de gemeente. In het derde kwartaal van 2025 komt nog maar 17 procent uit de medische sector en komt ruim 70 procent van de gemeente. Het doel, verwijzingen uit medisch domein gaan via het JGT, is daarmee voor een groot gedeelte behaald. Dit laat onverlet dat nog niet alle verwijzingen uit de medische sector via het JGT lopen. Hier zit echter ook nog een ander mankement in de registratie waardoor verwijzingen via het JGT soms onterecht als een verwijzing uit het medisch domein worden geregistreerd. Met medisch specialisten zijn nog geen afspraken gemaakt, zij zijn nu nog verantwoordelijk voor een relatief groot deel van de verwijzingen. We verkennen de mogelijkheden om met hen in gesprek te gaan.

⁴ Hulp in segment 3 is vaak gekoppeld aan school, naschoolse begeleiding of zorg in onderwijstijd.

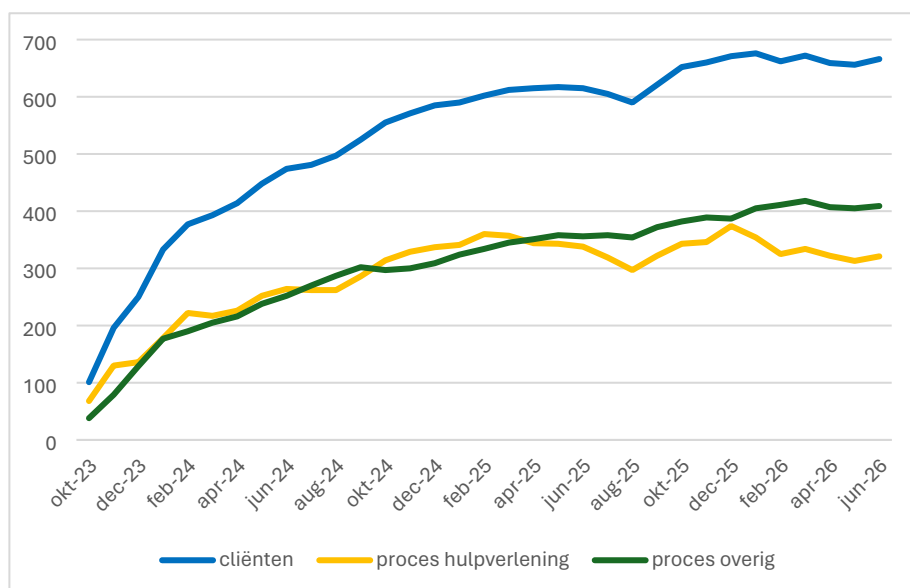
Als we de vergelijking met de regio als geheel maken zien we een aantal opmerkelijke verschillen. In 2025 kwam in Heusden bijna 9% van de verwijzingen van de huisartsen, terwijl dat percentage in regio bijna 28% was. Bij de verwijzingen door de jeugdartsen is die verhouding anders, 8,6 procent in Heusden versus 6,7 procent in de regio. In 2024 was dit voor Heusden echter nog 19,9%.

In de verwijzingen in 2026 tot nu toe is een groter deel onbekend, dit komt omdat er vaak een achterstand zit in het verwerken van deze gegevens. Ook valt het lage aandeel van de medisch specialisten op. Dit heeft weer te maken met de ADHD+ verwijzingen die nog niet verwerkt zijn en voor een relatief groot deel van medisch specialisten komen.

Hulp door Jeugd- en Gezinsteam

Met de oprichting van het JGT wordt beoogd om als gemeente meer grip te krijgen op de jeugdhulp. Het gaat daarbij om de regie en monitoring die het JGT uitvoert bij gezinnen die hulp bij een ingekochte jeugdhulpaanbieder ontvangen, maar ook om de hulp die het JGT zelf biedt. Voor deze hulp is geen verwijzing nodig. Dat bespaart niet alleen kosten maar zorgt ook voor snellere, meer laagdrempelige hulp.

Het aantal cliënten dat door het JGT wordt geholpen is opgelopen tot 677 in december 2025 en was in juni 2026 iets gedaald tot 666.⁵ De stijging zwakte eerder ook al wat af maar het aantal cliënten en hulpverleningsprocessen is eind 2025 weer harder gestegen. Het totaal aantal processen in juni 2026 was 730, wat neerkomt op 1,1 processen per cliënt.

Figuur 2.2 Aantallen cliënten en processen JGT (o.b.v. Zorgned d.d. 19-06-2026)

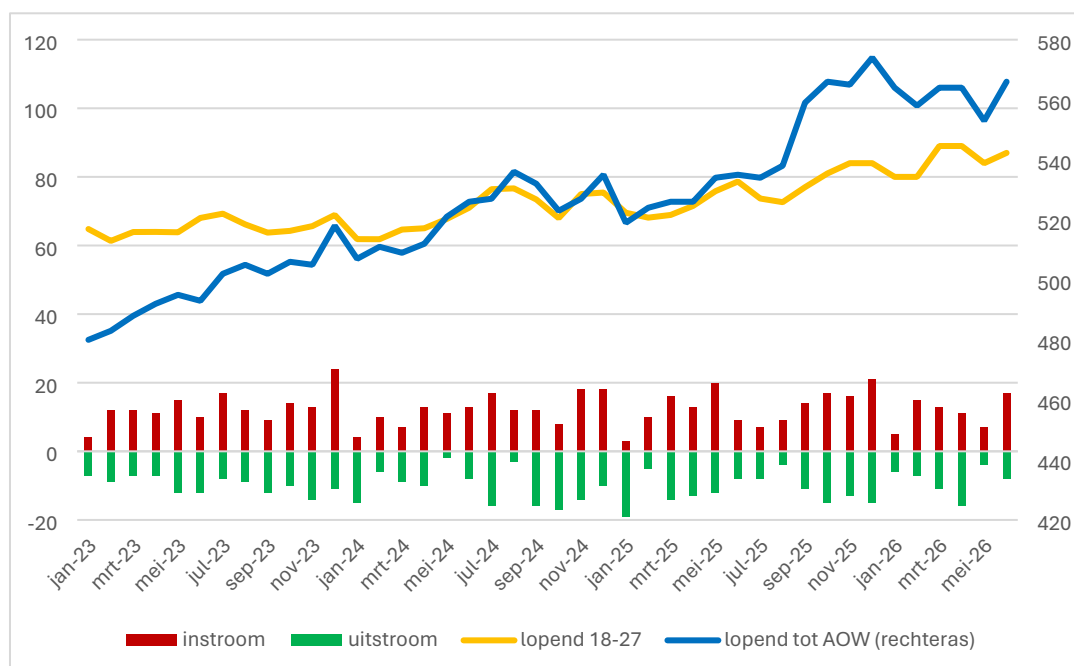
Zoals hierboven al aangegeven bestaat er onderscheid tussen hulpverleningsprocessen en overige processen. In juni 2026 werd in 321 gevallen hulp verleend door het JGT.⁶ Daarnaast lopen er 409 andere processen, waarbij het soms om dezelfde cliënten kan gaan. Daarbij gaat het om 'casusregie jeugd', 'monitoring mandaat' of de 'pilot verbindende samenwerking'. Het aantal hulpverleningsprocessen is dit jaar gedaald. Dit was ook zichtbaar in de eerste helft van 2025 waarna het weer toenam. Trends hierin worden doorlopend besproken met het team.

⁵ De registratie van deze gegevens gebeurde voor oktober 2023 op een andere manier waardoor ze niet vergelijkbaar zijn. Het gaat hier om cliënten waarvoor één of meer van de geselecteerde processen lopen.

⁶ Het kan daarbij gaan om de volgende processen: aanmelden training, behandeling JGT, consult, inzet poh jeugd en zelf hulpverlening.

3 Participatie

De Participatiewet wordt voor de gemeente Heusden uitgevoerd door Baanbrekers, een Gemeenschappelijke Regeling met de gemeenten Waalwijk en Loon op Zand. Tot en met 2024 ontvingen wij van Baanbrekers maandelijks de kerncijfers over haar cliënten, uitgesplitst naar gemeente. Sinds vorig najaar maken we gebruik van de Benchmark van Divosa, waarin nagenoeg al deze cijfers zijn opgenomen voor alle deelnemende gemeenten in Nederland. Dat maakt een vergelijking tussen de Langstraat gemeenten en het landelijke beeld mogelijk.⁷

Figuur 3.1 Volume algemene bijstand (aantallen o.b.v. betalingen: Divosa benchmark dec 2025)

De stijging van het aantal bijstandsgerechtigden die in de eerste versies van de monitor zichtbaar was, zet zich door. In januari 2023 was er sprake van 480 bijstandsgerechtigden. Dit groeide in augustus 2025 door naar 538 bijstandsgerechtigden en eind december 2025 was sprake van 564 bijstandsgerechtigden. In de eerste helft van 2026 lijkt er een stabilisatie zichtbaar. De stijging van de afgelopen periode komt overeen met zowel de trend in de Langstraat als landelijk. De doelgroepen statushouders en jongeren in de leeftijd van 18 tot 27 jaar leveren hierin het grootste aandeel.

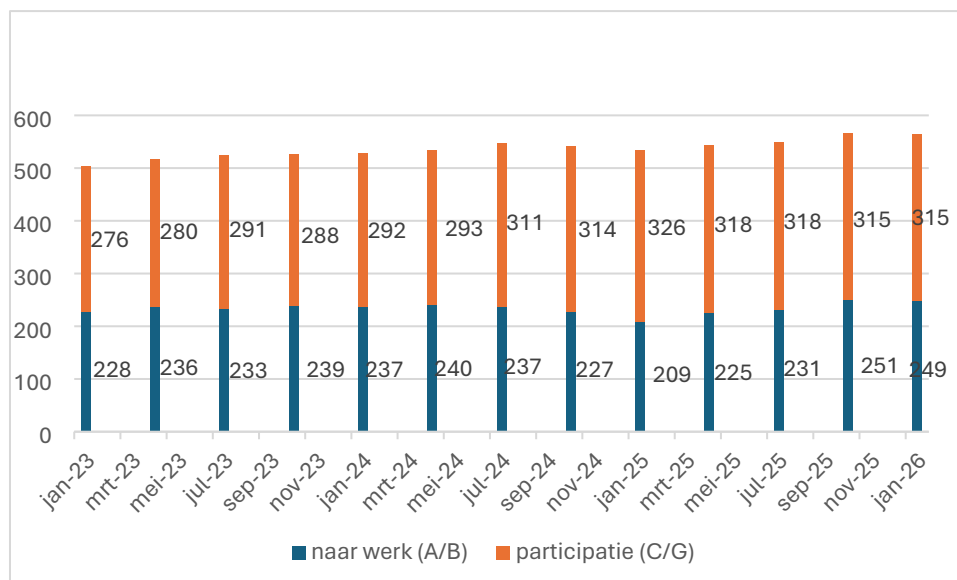
De in- en uitstroom fluctueren sterk en laten geen duidelijke trend zien. De laatste 12 maanden is de gemiddelde instroom 12,9 terwijl de gemiddelde uitstroom 11,4 bedraagt. Dit verschil van 1,5 verklaart de geleidelijke stijging van het aantal bijstandsuitkeringen.

Het aantal 18- tot 27-jarigen laat evenals in de eerste uitgaven van de monitor een stijging zien. Net als in de eerste periode is ook nu weer sprake van een dalende trend in de zomermaanden juli en augustus. Het aandeel jongeren in het totaal bedraagt 14,7 procent eind december 2025 en is doorgestegen naar 15,3 procent eind juni 2026. De stijging ten opzichte van de eerste periode (13,5%) zet zich dus door. In Waalwijk gaat het om 13,2% en in Loon op Zand 8,2%. Landelijk behoort 12% van de uitkeringsgerechtigden tot deze doelgroep.

De gemiddelde verblijfsduur in de algemene bijstand ligt rond de 69 maanden en fluctueert slechts zeer beperkt. Landelijk is de gemiddelde verblijfsduur 70 maanden.

⁷ Een kanttekening hierbij is dat de benchmark de mediane waarde weergeeft, dat is de waarde waar precies 50 procent van de gemeenten onder (en boven) zit. Bij vergelijkingen met het verleden of in samengestelde cijfers (percentages) kan dit een vertekend beeld geven omdat het niet altijd om dezelfde gemeente gaat.

Een ander belangrijk onderscheid in de populatie bijstandsgerechtigden wordt gemaakt op basis van de afstand tot de arbeidsmarkt. Baanbrekers maakt voor elke cliënt een inschatting of deze op korte termijn toeleidbaar is naar werk (categorie A en B) of dat participatie vooralsnog het hoogst haalbare is (categorie C en G). De afspraak is dat Baanbrekers verantwoordelijk is voor de eerste groep en de gemeente voor de tweede groep. In figuur 3.2 is de ontwikkeling van beide groepen weergegeven. Deze cijfers zijn door omstandigheden op dit moment niet beschikbaar voor de periode na januari 2026. Eventueel kan dit nog worden nagezonden.

Figuur 3.2 Bijstandsgerechtigden naar doelgroep (Baanbrekers december 2025)

De stijging van het aantal bijstandsgerechtigden die we in figuur 3.1 zagen valt grotendeels in de groep die op korte termijn niet toeleidbaar is naar werk. Deze groep, waarvoor de gemeente zelf verantwoordelijk is, was in de vorige uitgave van de monitor gegroeid met 18% sinds januari 2023. De licht dalende trend die vanaf januari 2025 te zien was zet zich niet voort. Het aantal cliënten dat wel toeleidbaar is naar werk, is met inachtneming van wat schommelingen stabiel in de loop van 2025.

In Heusden ontvangen eind december 2025 104 personen een loonkostensubsidie op basis van de Participatiewet. Ten opzichte van de vorige periode een stijging met 5 personen. Procentueel blijft dit stabiel op 18% van alle bijstandsgerechtigden. Voor Baanbrekers als geheel blijft dit stabiel op 17 procent, maar landelijk ligt dit percentage met 11 procent een stuk lager.

Er zijn in Heusden in december 2025 26 bijstandsgerechtigden met een beschutte werkplek waar dat er eind 2023 nog maar 14 waren. In Waalwijk blijft dit aantal stabiel op 38 en in Loon op Zand zien we een lichte stijging van 4 naar 6 beschutte werkplekken. Voor de instroom op een beschutte werkplek zijn we afhankelijk van een daartoe te stellen indicatie door het UWV.

Eind december 2025 zijn er in Heusden 366 lopende voorzieningen (voornamelijk re-integratie). Dit stijgt procentueel licht van 62% naar 64% van het aantal bijstandsgerechtigden. Voor Baanbrekers als geheel is dit percentage vergelijkbaar (64%). Landelijk zakt dit percentage licht van 49 naar 46%. Het hoge percentage bij Baanbrekers wordt veroorzaakt doordat er nogal eens meerdere voorzieningen (jobcoach, loonkostensubsidie, beschutte werkplek, etc.) aan een persoon zijn toegewezen.

4 Armoede

Algemeen

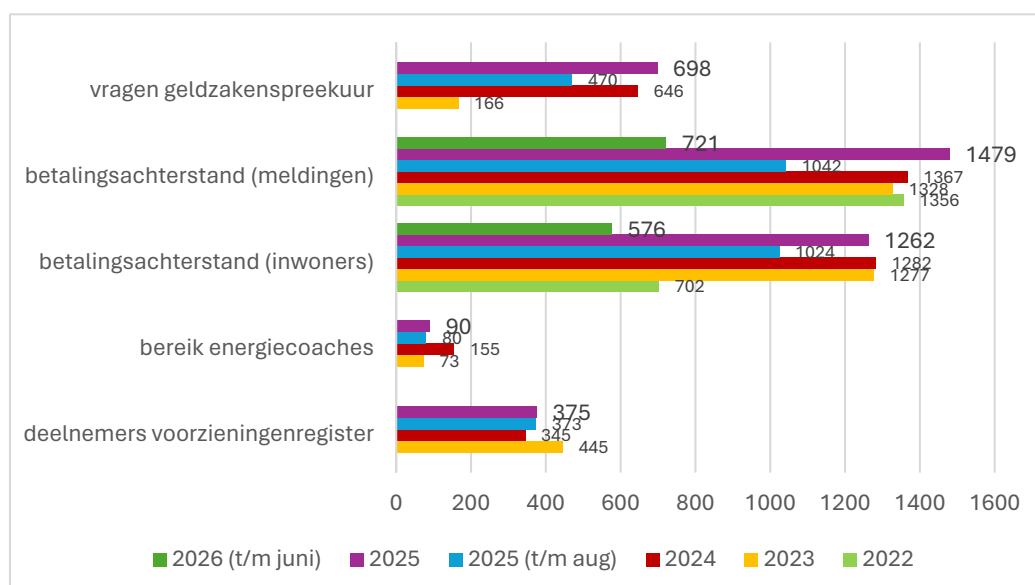
In tegenstelling tot de vorige thema's komen de indicatoren van armoedebestrijding niet uit regionale of landelijke benchmarks. De meeste indicatoren komen uit registraties van landelijke, regionale en lokale organisaties. Een vergelijking met andere gemeenten of de regio is daarmee niet mogelijk. Veel cijfers over armoede zijn alleen op jaarniveau beschikbaar zodat trends lastiger te ontdekken zijn. Desalniettemin geven deze indicatoren wel inzicht in het bereik van de ingezette maatregelen en of dat bereik groter of kleiner is dan in voorgaande jaren.

Ontwikkeling

Op dit moment wordt er gewerkt aan een nieuwe, landelijke, monitor op het gebied van armoede en schulden. In het project Data Delen Armoede en Schulden (DDAS) wordt hier door CBS, Divosa, NVVK en VNG samen met gemeenten aan gewerkt. Met DDAS worden periodiek en geautomatiseerd gegevens bij gemeenten opgehaald en beschikbaar gemaakt. Het gaat om gegevens over de resultaten van schuldhelpverlening en vroegsignalering. Later volgen ook gegevens over armoede. Dit maakt het op termijn mogelijk om wel gegevens met andere gemeente te vergelijken.

Preventie

Het geldzakenspreekuur is een laagdrempelig inlooppunt voor inwoners met financiële vragen. Het wordt uitgevoerd door vrijwilligers en vindt plaats in verschillende kernen in onze gemeente. Het aantal inwoners dat het geldzakenspreekuur bezoekt wordt vanaf oktober 2023 geregistreerd. In de laatste maanden van dat jaar zijn 166 vragen gesteld. In 2024 is voor het eerste voor een hele jaar gemeten en zijn er 646 vragen gesteld. Afgelopen jaar, 2025, is dit aantal nog licht gestegen naar 698. Dit sluit aan bij de verwachte groei die in augustus 2025 werd voorzien. Het is goed om te zien dat het geldzakenspreekuur steeds toegankelijker wordt voor inwoners en dat er veel gebruik van wordt gemaakt

Figuur 4.1 Preventie-indicatoren armoedebelaid

Sinds een aantal jaren is vroegsignalering een gemeentelijke taak. Dit wil zeggen dat betalingsachterstanden van inwoners, bijvoorbeeld bij huur, energie, water of zorgverzekering, bij de gemeente gemeld. De gemeente kan dan vroegtijdig met inwoners contact kunnen leggen om te kijken of er ondersteuning nodig is op financieel gebied om hogere schulden te voorkomen. In Heusden wordt dit gezamenlijk uitgevoerd met verschillende lokale partners namelijk Woonveste, Kredietbank, JGT en het WWT. We werken hierbij met de applicaties RIS Matching en RIS Vroegeropaf. In die applicaties zien we hoeveel meldingen er worden gedaan en om hoeveel inwoners het gaat. Het aantal meldingen van betalingsachterstanden leek bij de cijfers uit augustus 2025 hoger uit te komen dan voorgaande jaren. Dat is inderdaad gebleken, in heel 2025 zijn er 1479 meldingen

gedaan. Het aantal inwoners dat dit betreft is in 2025 ongeveer gelijk aan het aantal inwoners in 2024. Het aantal inwoners dat gelijktijdig meerdere achterstanden heeft is relatief klein, iets wat we in 2023 en 2024 ook zagen. Voor de eerste helft van 2026 zien we dat er 721 signalen zijn gemeld over 576 inwoners. Als je die lijn doortrekt voor het hele jaar dan komen we op ongeveer dezelfde aantallen als in 2024 en 2025. Het cijfer voor 2022 ligt een stuk lager (702) wat doet vermoeden dat de registratie destijds niet volledig of inhoudelijk afwijkend is geweest.

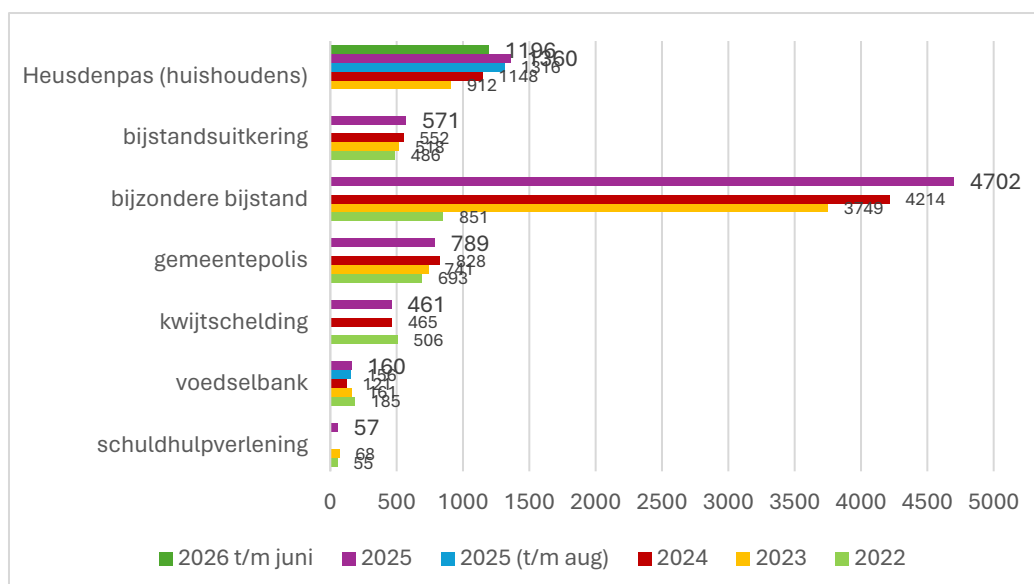
Energiecoaches zijn vrijwilligers die bij mensen thuis komen en samen met hen op zoek gaan naar handige manieren om energie te besparen. Zij geven advies en informeren de mensen ook over subsidieregelingen en acties. Vooral voor inwoners die kampen met (dreigende) armoede kan energiebesparing leiden tot fors lagere vaste lasten. In 2025 hebben de energiecoaches 90 inwoners bereikt. Eerder hadden we de verwachting dat zij in 2025 ongeveer evenveel inwoners zouden bereiken als vorig jaar, maar dat is niet het geval geweest.

[Voorzieningen.nl](https://www.voorzieningen.nl) is onze sociale kaart op het gebied van armoede en schuldhulpverlening. Hierop staan alle landelijk en lokale organisaties die in onze gemeente hulp bieden aan inwoners met geldproblemen. Het is aan de organisaties zelf om ervoor te zorgen dat zij en hun aanbod vermeld staan in deze sociale kaart. Op dit moment zien we dat het aantal voorzieningen stabiel blijft. In 2024 waren er 373 voorzieningen en in 2025 zien we dat er 375 voorzieningen geregistreerd staan, ten opzicht van 345 voorzieningen eind 2024. Ondertussen is in 2026 de opzet van voorzieningen.nl veranderd waardoor het niet meer mogelijk is om het totaal aantal voorzieningen te zien. Met de doorontwikkeling van deze monitor zullen we op zoek gaan naar een nieuwe indicator voor dit onderdeel.

Ondersteuning

Onderstaand overzicht bevat onder meer de cijfers van de HeusdenPas (onze minimapas) en de Voedselbank. Op beide vlakken zagen we een stijging van het bereik ten opzichte van 2024 en die stijging heeft ook op beide vlakken doorgezet. In 2025 hebben 1360 huishoudens een HeusdenPas ontvangen, ten opzichte van 1148 huishoudens in 2024. Deze stijging heeft te maken met het feit dat alle inwoners die in 2024 een HeusdenPas hadden, in 2025 ook automatisch een HeusdenPas hebben ontvangen. Hiervoor is gekozen omdat het nieuwe aanvraagproces, waarin de HeusdenPas proactiever verstrekt wordt, nog niet klaar was op 1 januari 2025. Gedurende het jaar zijn er wel nieuwe HeusdenPas-houders bijgekomen, waardoor we een forse stijging zien.

In tegenstelling tot vorig jaar heeft dit jaar niet iedereen automatisch een nieuwe HeusdenPas ontvangen. Alleen inwoners waarvan we vooraf wisten dat ze recht zouden hebben, bijvoorbeeld doordat ze een bijstandsuitkering hebben, kwijtschelding van de gemeentelijke belasting ontvangen of AOW-gerechtigd zijn, hebben automatisch een HeusdenPas voor 2026. Andere inwoners hebben de pas zelf kunnen aanvragen. We zien dat per 1 juli 2026 al 1196 huishoudens een HeusdenPas hebben. Dat is opvallend veel. De ervaring leert dat er aan het eind van een kalenderjaar ook nog veel HeusdenPassen aangevraagd worden, dus de verwachting is dat we dit jaar meer huishoudens gaan bereiken dan vorig jaar.

Figuur 4.2 Aanbod-indicatoren armoedebeleid (volwassenen)

De bijstandsuitkering en de bijzondere bijstand zijn regelingen die door Baanbrekers worden uitgevoerd. De bijstandsuitkering is een maandelijkse financiële tegemoetkoming die wordt verstrekt aan mensen met een laag inkomen. Deze uitkering is bedoeld om hen te helpen bij het voldoen aan hun basisbehoeften, zoals voedsel, kleding en huisvesting. Bijzonder bijstand is een eenmalige financiële tegemoetkoming voor noodzakelijke en onverwachte kosten die een inwoner zelf niet kan betalen. Zowel bij het aantal inwoners met een bijstandsuitkering als bij het aantal dossiers rondom bijzondere bijstand, zien we de afgelopen jaren een stijging.

De aanspraak die op de bijzondere bijstand wordt gedaan is de afgelopen jaren toegenomen⁸. De reden hiervan is veelal dat schulden een steeds grotere last worden bij inwoners met een beperkt inkomen, de reserves bij deze groep inwoners op zijn en deze inwoners de weg naar bijzondere bijstand steeds beter weten te vinden. We zien ook dat het aantal bijstandsuitkeringen stijgt. We zien ook steeds meer mensen in de bijstand die we niet direct naar werk kunnen begeleiden. De toename van het bijstandsbestand kent meerdere oorzaken:

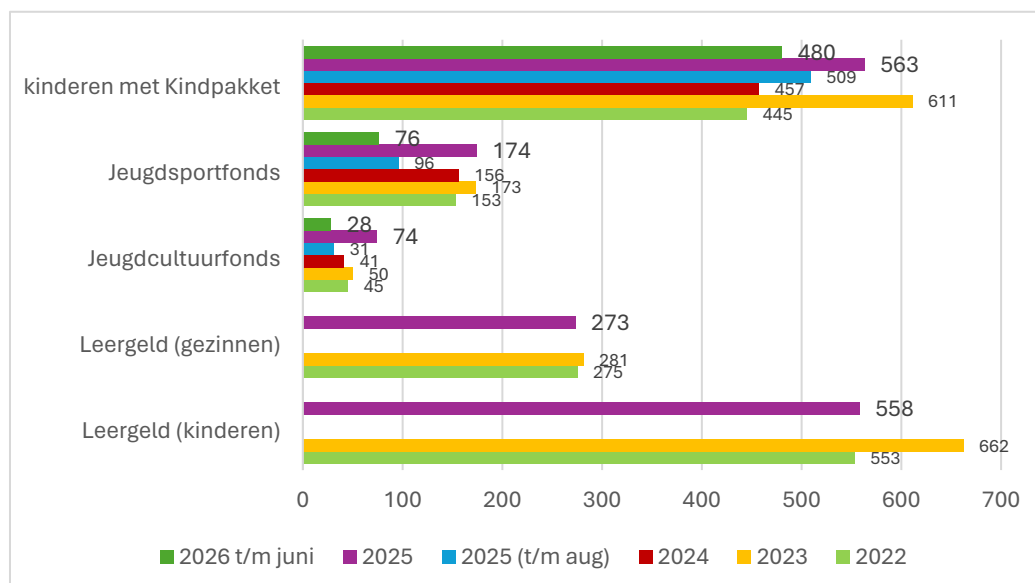
- We zien een grote stijging van het aantal statushouders. Ook het aantal jongeren in de bijstand neemt toe. Dit komt overeen met de landelijke trend.
- Onze huidige instroom van statushouders laat zien dat deze mensen moeilijker naar werk te bemiddelen zijn. Dit komt door trauma's en taalachterstanden. Het traject om hen naar werk te begeleiden duurt daardoor langer en de mogelijkheid is sterk afhankelijk van hoe de statushouder zelf omgaat met trauma's.
- Bij jongeren zien we dat er steeds meer sprake is van meerdere problemen op hetzelfde moment. Dit noemen we multiproblematiek. Deze multiproblematiek is vaak psychisch van aard. Daardoor is het voor Baanbrekers moeilijker om deze jongeren naar werk te bemiddelen. Het traject naar werk duurt hierbij langer dan voorheen en het is ook een intensiever traject; het kost meer tijd door gesprekken en begeleiding. Voorheen kon een deel van deze jongeren een beroep doen op een Wajong-uitkering. Dat kan nu niet meer, waardoor ze op bijstand zijn aangewezen.

Kinderen

In onderstaande figuur zijn de verstrekte voorzieningen aan kinderen in armoede opgenomen. Het KindPakket is de naam voor de HeusdenPas voor kinderen (4-18 jaar). Die wordt toegekend aan kinderen waarvan de ouders een HeusdenPas ontvangen. In 2025 hadden 563 kinderen een

⁸ De stijging van 2022 naar 2023 lijkt te maken te hebben met een andere manier van registreren van één onderdeel van de bijzondere bijstand (de financiële transacties)

Kindpakket. Hier zien we een stijging ten opzichte van 2024. Deze stijging is gekoppeld aan de stijging van het aantal huishoudens met een HeusdenPas. In het eerste half jaar van 2026 zijn er 480 kinderen die een Kindpakket hebben ontvangen. De verwachting is dat dit aantal nog wat gaat stijgen doordat er nog nieuw HeusdenPassen zullen worden aangevraagd.

Figuur 4.3 Aanbod-indicatoren armoedebeleid (kinderen)

Kinderen met een KindPakket kunnen via het Jeugdfonds Sport en Cultuur lid worden van een sportvereniging of cultuurvereniging. Naast het lidmaatschap kan er via dit fonds ook kleding en attributen vergoed worden als dat nodig is. De deelname aan het Jeugdfonds Sport en Cultuur zijn in augustus en aan het eind van het jaar aangevuld. De stijging van deelnemende kinderen die we toen voorzagen heeft doorgezet. Over heel 2025 zien we een lichte stijging en van het aantal kinderen dat via het Jeugdfonds Sport en Cultuur aan sport heeft gedaan en een grotere stijging in het aantal kinderen dat deel heeft genomen aan culturele activiteiten. Over de eerste helft van 2026 zien we dat er in totaal 104 aanvragen zijn geweest via het Jeugdfonds, 76 voor sportdeelname en 28 voor cultuurdeelname. Als die lijn zich voortzet dan zouden we in 2026 op iets minder deelnemers uitkomen dan in 2025.

Onze lokale Stichting Leergeld ondersteund gezinnen waar kinderen door de financiële situatie van de ouders buiten de boot dreigen te vallen als het gaat om binnen- en buitenschoolse activiteiten. Stichting Leergeld neemt financiële drempels weg zodat alle kinderen kunnen meedoen. Alle kinderen in gezinnen met een HeusdenPas kunnen ondersteuning krijgen deze stichting. In tegenstelling tot de groei die we bij de HeusdenPas zien, zien we bij Stichting Leergeld een kleine daling in het aantal gezinnen en kinderen dat zij in beeld hebben. Ook zien we dat de stichting in voorgaande jaren meer kinderen in beeld had dan het aantal kinderen met een KindPakket. Dat kan doordat Stichting Leergeld alle kinderen uit een gezin ondersteund, dus ook kinderen tussen 0 en 4 jaar die nog geen KindPakket hebben.